

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Jak seznámit děti s tématem smrti?

Autor práce: Eva Vlková

Obor studia: Pedagogika volného času

Posudek vypracoval: Mgr. Lucie Kolářová, Dr.theol.

Datum: 9. 5. 2014

Bakalářská práce *Jak seznámit děti s tématem smrti?* se v rámci studia pedagogiky volného času tematicky zabývá problematikou smrti ve vztahu k dětem a jejich způsobům a možnostem uchopení tohoto fenoménu. Přestože hned v úvodu autorka svými úvahami navozuje dojem, že v textu půjde zejména o psychologickou stránku věci, oficiálně cíl práce směřuje jinam: „...sumarizovat a porovnat směr pohledu předních českých sociologů zabývajících se touto problematikou ve vztahu se zahraničními autory“. Opomineme-li stylisticky a věcně nepřesnou formulaci cíle¹, mělo by – striktně viděno – být tedy cílem předložené práce nashromáždit dostatečné množství relevantních sociologických pohledů na dané téma od českých a zahraničních autorů a tento materiál poté porovnat. Název práce tak neodpovídá vytyčenému cíli, neboť v souladu se smyslem výše představeného cíle je téma smrti ve vztahu k dětem pouze kritériem pro vyhledání příslušné odborné literatury, která má být porovnáována. Není také úplně zřetelné, proč má být v práci preferován právě sociologický pohled na zvolenou problematiku.

Formální a jazyková stránka práce v zásadních konturách naplňuje kritéria kladená na tento typ závěrečné práce, zároveň však vykazuje řadu pochybení, jejichž hojnost činí ve výsledku kvalitu práce téměř hraniční. Rozsah práce odpovídá normě, a to i za okolnosti, že 3 stránky z celkového textu obsahují prakticky jen tři řádky (s. 6 a 33), resp. dva řádky (s. 22). V práci se však vyskytuje i tzv. duplovaná část (stránka a půl), která je naprosto totožná s jinou částí na jiném místě práce (kap. 1 se kromě první věty objevuje ve zcela shodném znění v kap. 3.2 od druhého odstavce). Struktura práce je zřejmá, umístění některých kapitol ovšem vzbuzuje otázku, proč jsou – vzhledem k záměru práce – vůbec do textu zařazeny (již zmiňovaná 2. kapitola: Pohled sociologie, z níž je dokonce učiněn hlavní cíl práce), nebo zda nezaujímají neadekvátní místo vzhledem ke zvolenému tématu (kapitola 1.4: Pohřeb a současné české pohřebnictví). Škoda, že v rámci stávající práce Vlková například více nepracovala s tabulkami pro interpretaci smrti dětem podle Dudové (s. 32-33, 38-39), které daleko vhodněji splňují zvolené zadání práce než mnohé jiné poznatky, na něž je v práci odkazováno. Úroveň jazykové a stylistické stránky je spíše slabší a dá se říci, že zrcadlí závažnější koncepční nedostatky „z pozadí“: například způsob vyjadřování, který mnohdy imituje odborný styl, než že by skutečně věcně vypovídal; těžkopádnost až nesrozumitelnost formulací; špatné gramatické tvary a vazby; terminologická rozkolísanost; překlepy, chyby, hrubé chyby; neznalost užívání interpunkce (nepřítomnost čárky, nebo naopak její umístění na špatném místě mnohdy mění smysl vět); dlouhé části parafrází s minimální četností odkazů apod.²

¹ Jde o vzájemné porovnání pohledu českých a zahraničních sociologů na tuto problematiku (tak je to pravděpodobně myšleno), nebo o porovnání pohledu českých sociologů, kteří se zabývají touto problematikou ve vztahu k zahraničním autorům?! – ovšem pak není jasné, s kým budou porovnáváni...(takto by to vyplývalo ze způsobu formulace, ale podle smyslu věty je jasné, že tomu tak být nemůže).

² Několik konkrétních příkladů: s. 21: věta ve 2. odstavci, uvozená *Jakmile*, nedává při použití této spojky smysl; s. 24: „*Maminka velmi citlivě vysvětluje důvod smrti dědečka i konec každého života, včetně Aničky.*“ – včetně Aničina?; s. 25: „*děti jsou schopni*“; s. 20: věta

Text je celkově převážně popisného a kompilačního charakteru, i když je zde náznakově vytvořen prostor pro hlubší souvislosti a předpokládanou komplexnější syntézu – autorka v úvodu i v závěru zmiňuje, že předloženou práci chápe jako přípravnou fázi pro budoucí diplomovou práci, v níž chce zjišťovat, jak současné děti vnímají smrt a umírání. Obsahově zůstává předložená bakalářská práce ve sledované tematické oblasti, navzdory tomu, že autorka hlubší věcné souvislosti netvoří. Jistá vnitřní neucelost textu naznačuje, že orientace ve stávající problematice je z autorčiny strany spíše vnějšková, čemuž odpovídají úsudky, argumenty a dílčí závěry obsahově spíše povrchnější a vzbuzující dojem, že k nim dochází víceméně náhodně. Nechci ovšem říci, že by práce byla obsahově vyprázdněná: z podtextu lze vysledovat vědomí závažnosti uvažované problematiky i přítomný apel, který je však více citového než věcného charakteru. V závěru Vlková zhodnocuje přínos dané práce „v tom, že *kriticky sumarizovala dostupnou českou literaturu a krátce porovnávala se zahraniční. Práce odkryla vysoký potenciál v komunikaci dětem současnosti ve srovnání s dětmi žijícími do poloviny 20. st., když lidé umírali převážně v rodinném kruhu a pro děti smrt byla součástí života*“ (s. 35), což z věcného hlediska odpovídá pouze částečně. Ve skutečnosti práce obsahově kolísala mezi několika cíli (představit fenomén smrti jako takový a v jeho dějinném kontextu; zaměřit problematiku smrti na děti; porovnat sociologickou literaturu k danému tématu), které se jen do určité míry překrývaly s cílem vyplývajícím z názvu práce i s cílem v počátku práce formulovaným. Cíle totiž samotné autorce evidentně splývaly, takže se zde čtenář potýká s nedostatečnou zřetelností a musí po skutečném koncepčním záměru pátrat sám.

I při výše řečených nedostatcích lze vyhodnotit předloženou bakalářskou práci jako odpovídající alespoň základním požadavkům kladeným na tento typ závěrečné práce, proto ji **doporučuji k obhajobě**.

Mgr. Lucie Kolářová, Dr.theol.

začínající „*Moderní společnost...*“ není logicky vystavěnou větou, nýbrž vršením různých samostatných částí na sebe; podobně kumulují slova i 2. věta na str. 30; s. 27: „*dopadnuší stín ohrožení na životě...*“ – jedná se evidentně o doslovně přejatý obrat; s. 19: věta od Nešporové uvozena jako citát, ale chybí konec uvozovek, kromě toho zde není použita kurzíva, pomocí níž jinak v textu autorka citáty odlišuje a také odkaz je Srov., tedy ne na přímý citát; na téže stránce věta: „*Pro srovnání pohledu Nešporové uvádím její srovnání se sociologem Davidem Sudnowem...*“, kde chce Vlková zřejmě říci, že pro srovnání s Nešporovou uvádí i teze onoho sociologa, tedy „svoje“ (autorčino) srovnání, nikoliv její (Nešporové) srovnání; s. 11-12: uvádí se zde, že podle některých, zejm. amerických vědců nemá výše v textu práce uvedený model pěti fází umírání žádný vědecký základ, není však odkázáno na nikoho, kdo by toto stanovisko dokumentoval; kap. 1.3 začíná větou: „*Role pozůstalého, stav duše a těla v okamžiku smrti blízké osoby je velmi těžká.*“, kdy jednak chybějící čárka vnáší zmatek do správného významu věty, a jednak obrat „stav těla a duše“ vysílá signály ohledně možné závislosti na zdroji, neboť takový způsob vyjadřování nemá v textu jinde obdoby; s. 16: „*Shrňme si, jak běžný obřad v současnosti s obřadem v krematoriu probíhá.*“ – nejasnost řečeného; s. 16: „*...následuje slavnostní rozloučení ve smuteční síni nad rakví seskládané z několika hudebních skladeb a ...*“ – chybějící čárka zde čtenáře rozjímajícího nad slavnostním rozloučením ve smuteční síni opravdu pobaví, atd. atd.